

Karur, India

VALAMIKOR RÉGES-RÉGEN

A hegy szent hely volt, egyetlen bejárattal. Ezen a bejáraton túl, mélyen a földbe vájt, hűvös, koromfekete járatokban egész Dél-Ázsia leggazdagabb korund-, pirit- és rubinerei húzódtak.

A bánya torkolata előtt a nap cserepesre égette a vörös földet és a mindenféle nagyságú lábnyomok kusza lenyomatait. A szegfűszeg és az agyag illata érződött a sűrű párában, amelytől alig lehetett látni az utat. A közeli Karur faluban gyülekező, szállítmányra váró ékszerkereskedők hirtelen a hegy felé fordultak. Meghallották egy nőstény elefánt bögését, ezt a vágyakozással teli, gyászos hangot, amely olyan volt, mint a sötétség mélyéről szóló rekedt trombitaszó. Amikor az állat hatalmas feje felbukkant a bánya bejáratánál, sírása fel erősödött, és visszhangot vert a környező hegyekben.

Az elefánt szemét a kor fehér hályogja homályosította el. Petyhüdt bőrét sötétvörös, alvadt vér csíkozta – a lánc nyoma, amellyel ütlegelték. Mellső és hátsó lábait vastag kenderkötéllel béklyózták meg, a vasilincsek mélyen belevájtak puha,

*szürke bőrébe. Súlyos saroglyát vontatott maga után, meg-
rakva nyers rubint rejtő szikladarabokkal.*

A mahout alacsony, vékony férfi volt, fahéjszínű bőrrel.
Az elefánt hátán hasalt, belekapaszkodva a láncba, amely az
állat száját kínzó vaszablához csatlakozott. Az elefánt meg-
rázta a fejét, hogy lazítson a zablán, mire a gazdája erőtelje-
sen megrántotta.*

*Az elefánt megállt. Nem volt se kint, se bent – pont a két
világ határán.*

*– Jao!** – kiáltott a mahout, csapdába esve a bejáratot
keretező támfák alatt.*

*Az elefánt a füle botját sem mozgatta. A férfi rávágott a
lánccal.*

– Jao!

Az állat mozdulatlanul állt.

*Hosszú élete során először fordult elő, hogy nem engedel-
meskedett a mahout parancsának. Nem hajolt meg a korbács
előtt; ehelyett felszegte a fejét, és kinyújtotta az ormányát, hogy
megkeresse az előrevezető utat.*

*Eszébe jutott az Amaravati-folyó partján ringó, illatos
perjemező. Ez az emlék adott neki erőt, hogy kivonszolja a sa-
roglyát a bányából a fényre.*

* hajcsár (hindi)

** Indulj! (hindi)

Viareggio, Olaszország

NAPJAINKBAN

Matelda Roffo behunyta a szemét, és megpróbált visszaemlékezni, mi volt ezután. Rémllett neki, hogy valami történt a *mabou*ttal. Sajnos az egykor a nagyapja által elmesélt történet részletei feledésbe merültek, akárcsak a többi lényegtelen információ, amelyeket az elméje már nem volt képes megőrizni. Az öregkor tele volt meglepetésekkel, és nem a jó fajtából. Miért is nem írta le az elefánt történetét? Sokszor akarta, de sosem jutott el odáig, hogy papírra vesse. Miért halogatta? Ki tudhatja vajon, hogyan végződött a mese? Nino! Felhívhatná az öccsét Amerikában! De az ő emlékezete is meggyengült. Ki fogja elmesélni az elefánt történetét, ha ő már nem lesz? Egy család csak annyira erős, amennyire a történetei.

Matelda nagyapja, Pietro Cabrelli, tősgyökeres toszkán drágakőcsiszoló és aranyműves volt. A Vatikán számára készített kelyheket, kehelyfedőket és ostyatartókat a világ legdrágább köveiből és nemesféméből. De ezek a kincsek

nem az övéi voltak: Cabrelli megbízás alapján dolgozott. A felesége, Netta nem volt lenyűgözve: „Akár a római utcákat is söpörhetnéd, ott is ugyanannyit fizetnének a munkáért.”

Matelda minden egyes nap, iskola után elment a nagyapja műhelyébe. Az ablakpárkányon ült, lábát a radiátoron nyugtatva, és csendben figyelte őt. Cabrelli egy kék láng fölött dolgozott, és amikor éppen nem a foglalatba illesztendő köveket mérte, vágta vagy csiszolta, akkor formára forrasztotta az aranyat. Bőrkötényt viselt, a nyakában nagyító lógott, a füle mögé ceruzát dugott, a farzsebéből pedig egy véső kandikált elő. Matelda számára az első zene, amit hallott, a csiszolókorong visítása volt: magas, elnyújtott hang, hasonló a hegedű *détaché* játékmódjához. A nagyapja egy körömnyninél nem nagyobb drágakövet nyomott az érdes felülethez, hogy megcsiszolja. Hogy teljen az idő, Cabrelli megtanította az unokáját, hogyan tanulmányozza a drágaköveket a nagyítóval. Mateldát elbűvölte a látvány, ahogy a fény kaleidoszkópként szórta szét a kő színeit a fazettákon. Jól szórakozott a boltban, de azért akadtak kötelezettségei is. Az ő feladata volt kinyitni az ablakokat, amikor Cabrelli fémet forrasztott, és becsukni, amikor befejezte.

A műhely falán egy világtérkép lógott, amelyen Cabrelli bejelölte a legnagyobb hozamú rubinbányákat. Dél-amerikai, kínai és afrikai helyeket mutatott Mateldának, de az ujjá végül mindig Indiához tért vissza, ahová a legtöbb kört rajzolta. Cabrelli azért dolgozott rubinnal, mert

a római katolikus egyház előnyben részesítette a vörös színt. Biztos volt abban, hogy alkotásait az isteni szikra sugallta. Amikor ékkövekkel díszített egy monstranciát, amely az oltáriszentséget tartotta, voltaképpen a hit és az idő tulajdonságaival övezte fel.

Matelda szorosan behunyta a szemét, előredőlt, és a templompadban megkapaszkodva mélyen belélegezte a méhviasz és a tömjén illatát, amely szinte felpezsdítette az érzéki emlékezetét. Ahelyett, hogy a szentáldozás és a végső áldás közötti csendben imádkozott volna, az agya merevlemezén visszapörgette azokat a napokat, amikor a szülei, a nagyszülei és a csecsemő öccse még mind ugyanabban a házban éltek, és minden vasárnap együtt sétáltak el ebbe a templomba.

Nagyapja Indiájának apró darabkái kezdtek felsejleni Matelda elméjében. A bányászok lépesmézet rágcsáltak, hogy ébren maradjanak, miközben hosszú órákig dolgoztak a sötétben. A galambvér rubinok olyan színűek voltak, mint az érett, lila szőlő. Rózsaszín felhők úsztak az azúrkék égbolton.

Esténként, miután a család együtt megvacsorázott, a szülei elmentek sétálni, és a nagyapjára bízta, hogy esti mesét mondjon a gyerekeknek. Pietro Cabrelli párnákat halmozott a padlóra, ezek testesítették meg a hegyet, és fahasábokat hozott, amelyek a bányából származó köveket jelképezték. Elővette a zsebkendőjét, és az arcát törölgette, tikkasztó hőséget imitálva. Az összes szerepet ő alakította, más és más hangon szólaltatva meg a különböző szereplő-

ket, akárcsak egy színész a színdarabban. Még az elefántot is eljátszotta. Körbe-körbe tántorgott a szobában, és az állat ormányát imitálva ide-oda lóbálta a karját.

– Matelda! – suttogta a barátnője, Ida Casciacarro, miközben gyengéden oldalba bökte.

Matelda kinyitotta a szemét.

– Elaludtál.

– Gondolkodtam – tiltakozott suttogva Matelda.

– Elaludtál!

Idával nem volt értelme vitatkozni. Mindennap egymás mellett ültek a misén, a rutinjuk kőbe volt vésve, akár a templom gránitpadlójába vájt liliomos csempék. Felálltak, lehajtották a fejüket, és keresztet vetettek, amikor a pap a kereszt jelét rajzolta a levegőbe. Együtt hajtottak térdet, miközben a Chiesa San Paolino reggeli harangjai ugyanazt az ősi Kyriét zengték, amely lánykorukban laudesre hívta a nőket.

Viareggióban nem volt szükség órára: az embereknek a harangok és a pék jelezték az időt. Amikor Scarelli tisztelendő elkezdte a misét, Umberto Ennico kivette a vajas *cornettivel** megrakott tepsiket a sütőből. Mire az istentisztelet véget ért, a leveles tészta is kihűlt, és Umberto barackmázzal kente be az édes kifliket, hogy a hívek hazafelé menet vásárolhassanak belőle.

* kifli

– Álljunk meg egy süteményre és egy kávéra! – javasolta Ida az utcán, miközben a fejére borította kendőjét, és megkötötte az álla alatt.

– Ma nem.

– De ma van a születésnapod!

– Sajnálom, Ida! Aninát várom.

– Akkor majd máskor. – Ida kissé hátrabillentette a fejét, és a bifokális szemüvegén keresztül szemügyre vette a barátnőjét. – Megígéred?

– Megígérem.

Ida a zsebébe nyúlt, és egy szalaggal átkötött kis csomagot nyújtott át Mateldának.

– Miért csinálod ezt?

– Ne izgasd fel magad! Csak egy semmiség. – Ida a gyapjúkabátja ujjába süllyesztette a kezét, ahogy a pap szokta a reverendájába prédikáció közben. – Rajta! Nyisd ki!

– Mi ez? – Matelda megrázta a kapszulákkal teli fehér műanyag fiolát.

– Probiotikum. Megváltoztatja az életedet.

– Én így szeretem az életemet.

– A probiotikummal még jobban fogod szeretni. De ha nem hiszel nekem, kérdezd meg az orvosodat! Manapság minden a bélrendszer egészségéről szól.

– Miért költöd rám a pénzed?

– Neked lehetetlen vásárolni. Mindened megvan.

– Ida, ha nyolcvanegy éves korodra nincs meg mindened, amit szeretnél, akkor valószínűleg már nem is fogod soha megkapni.

Ida két gyors pusztit nyomott a barátnője arcára, majd megfordult, hogy felkapaszkodjon a házához vezető meredek, macskaköves utcán. A rózsaszín sál lecsúszott a fejéről, fehér haját felborzolta a szél. A Metrione-Casciacarros-család tagjai dolgos, robusztus testalkatú emberek voltak, akik annak idején, a fénykorban a selyemgyárban dolgoztak. Matelda emlékezett arra az időre, amikor a barátnőjének még fekete haja volt, és egy hosszú műszak után könnyedén felszaladt a dombon. *Mikor öregedtünk meg ennyire?*, tűnődött.

Viareggio a Tirrén-tenger partján feküdt, a Genovai-öböltől délre, és az Amalfi-parttól északra. A tengerre néző, pasztellszínű villákra magas, vékony törzsű, terebélyes lombú fenyők vetettek árnyékot. Viareggio tengerpartja úgy bontakozott ki Olaszország nyugati partvidékén, akár egy smaragdokból álló füzér.

Elszenesedett eukaliptuszfa és kén illata szállt a levegőben, amikor Matelda felkapaszkodott a sétányra vezető rozoga lépcsőn. A karnevál hivatalosan már előző este véget ért, amikor a tűzijáték virágai hamuvá porlottak a fekete égbolton. Az utolsó turisták még napfelkelte előtt elhagyták a partot. A rózsaszín óriáskerék mozdulatlanul állt, a körhinta lovai megdermedtek a levegőben. Az egyetlen hang az árusok üres standjai fölé kifeszített ponyvák csattogása volt.

A kihalt sétányon Matelda a korlátnak támaszkodva figyelte, ahogy a parton álló, elhagyott tábortüzek füstje áldozatként száll az ég felé. A borús égbolt elmosódott a horizonton, ahol eggyé vált az ezüstös tengerrel. Ködkürt dudálását hallotta, és a távolban egy elegáns óceánjáró

tűnt fel, fehér tajtékot hasítva a hullámokba. A kecses hajó lassan elúszott előtte, a hajnal lobogóját bontva ki a víz fölött. Matelda egész életében a nagy hajókat leste, és szerencsének tartotta, ha láthatott egyet. Nem emlékezett, hol tanulta ezt; olyasmi volt, amit mindig is tudott.

Gyere vissza!, kérte gondolatban, miközben a bordó testű, éjkékkel szegélyezett hajó továbbhaladt dél felé. Késő. Az óceánjáró melegebb égtájak felé tartott. Mateldának már elege volt a télből. Meddig kell még várnia a tündöklő tavaszi égbolt és a türkizkék hullámok visszatérésére? Hamarosan, amint felmelegszik az idő, újra sétálhat majd a tengerparton.

Általában reggel, a mise után tett egy rövid sétát, miközben elintézte a napi bevásárlást; délután pedig egy hosszabbat, hogy legyen ideje gondolkodni. Ezek a rituálék alakították élete utolsó fejezetének napjait, miután nyugdíjba vonult a Cabrelli ékszerüzlet könyvelői állásából. Matelda arra is szakított időt, hogy rendet tegyen a házban. Nem akarta a gyerekeire hagyni a papírhalmokat és a szobákat megtöltő rengeteg bútort, amely a szülei halála után rámaradt. Amennyire tőle tellett, fel akarta készíteni őket az elkerülhetetlenre.

Szinte szerencsésnek is érezte magát, amiért megúszta a járványt, amely északra, Bergamóban sújtott le – elvégre egy olyan vírus, amelyik az időseket veszi célba, minden bizonnyal őt is kiszemelte magának. Derűlátó volt a helyzetet illetően, úgysem volt más választása. A sors egy bontógolyó. Nem tudta, őt mikor dönti majd le a lábáról; csak

abban volt biztos – ezt tapasztalatból tudta –, hogy meg fog történni.

Soha nem hagyta ki a rendszeres lelki önvizsgálatot, amelyet még az apácák neveltek belé gyermekkorában. Matelda elgondolkodott a múltban őt ért sérelmeken, és számba vette azokat, amelyeket ő követett el mások ellen. A toszkánok élhetnek a pillanatnak, mégis ott rejtőzik bennük a múlt. És ha ez nem is volt igaz, szülővárosának minden zugában emlékek terpeszkedtek. Matelda olyan jól ismerte Viareggiót és az ott élőket, mint a saját testét: bizonyos értelemben egyek voltak.

Ahogy a karnevál véget ért, és elkezdődött a nagyböjt, a városra borongós hangulat telepedett. A következő negyven nap az elmélkedés, a böjt és a bűnbánat komor időszaka lesz. Matelda kislánykorában a nagyböjt egy örökkévalóságnak tűnt. Alig várta húsvét vasárnapját, a megkönnyebbülés napját. „A húsvétvasárnap öröme nem létezik a nagypéntek gyötrelmei nélkül” – emlékeztette mindig őket az édesanyjuk. „Ha nincs kereszt, nincs korona” – mondta olyan dialektusban, amelyet csak a gyerekei értettek.

Az Úr feltámadásának ünnepe megváltotta a falut, és felszabadította a gyerekeket. A szentek szobrairól lehúzták a fekete zsákokat. A csupasz oltárt újból feldíszítették mirtuszokkal és százszorszépekkel. A böjt alatt táplálékul szolgáló, szerény húslevest édes kalács váltotta fel. Amikor Mama a húsvéti kalács tésztáját gyúrta a nagyhéten, a vaj, a narancshéj és a méz illata boldogsággal töltötte meg

a lelküket. A kemencéből forrón tálalt, mézzel átítatott, tojással díszített, puha fonott kalács íze azt jelezte, hogy vége az áldozatnak – legalábbis a következő évig. Matelda visszaemlékezett egy különleges *Pranzo di Pasquára*,* amelyen a család mindkét ágáról mindenki részt vett. Papa hosszú étkezőasztalt tákolt össze ajtókból, hogy az egész család együtt ebédelhessen. Mama sárga abrosszal terítette meg az asztalt, és kosarakba tett friss kaláccsal díszítette.

„Egyek vagyunk”, mondta az apja, felemelve a poharát, mire az unokatestvérek, nagynénik, nagybácsik és testvérek is a magasba emelték a sajátjukat.

Sok boldog pillanat volt Matelda életében, de az a háború utáni húsvétvasárnap különös jelentőséggel bírt. Biztos volt abban, hogy ha egyszer teljesen cserben hagyná az emlékezete, akkor is emlékezni fog arra a pillanatra, amikor a kertben, a szikrázó napsütésben a család együtt törte meg a böjtöt. Amikor fiatal volt, előre hajtotta az időt, hogy megkapja, amit akar. Most azért kergette, hogy visszatartsa.

A sétány deszkái nyikorogtak a léptei alatt. A közepére érve megfordult, és visszanézett a széles, szürke járdára. Gyerekkorában miért tűnt ez végtelennek?

Matelda felidézett egy nyári estét, amikor kislányként az öccse babakocsija mellett lépkedett a *la passeggiata mare*** alkalmával. Nino 1949-ben született. (A számokra

* húsvéti lakoma

** tengerparti séta

jól emlékezett, ahogy a könyvelők általában.) A háborúnak vége volt. Az édesanyja sárgabarackszínű organzaruhat viselt, az apja pedig széles, málnaszínű selyemszalaggal díszített szalmakalapot. Matelda a szívére szorította a kezét, ahogy a részletek összeálltak a lelki szemei előtt. Hamarosan a szellemek is csatlakoztak hozzá, színekkel töltve meg a sűrke sétányt. Elképzelte a karamellszínű öltönyt viselő férfiakat és a nőket, akik pávatollas kalapokban pompáznak. Az anyja lassan forgatta a napernyőjét, amelynek vásznát fehérre szívtá a nap. Amikor Matelda megállt, hogy megpihenjen egy padon, lehunyta a szemét, és megesküdtött volna, hogy hallja az anyja hangját. Domenica Cabrelli a saját példájával tanította lányát a tenger szeretetére. Valahányszor a vízparton sétált a korallfényű nap alatt, Matelda érezte az anyja jelenlétének melegét.

Eltűnődött, hogy vajon miért tudja olyan könnyen és olyan különös részletességgel felidézni a gyermekkorát, miközben arra is nehezen emlékezett, hogy mit evett előző este vacsorára. Talán Ida probiotikumai segítenének. Meg kell kérdeznie az orvosát. Amikor a férje a legutóbbi alkalommal elvitte a rendelőbe, az asszisztens elvégeztetett vele egy memóriatesztet. Egyetlen kérdés sem vonatkozott a múltjára, ehelyett az orvos és a nővér a jelenről faggatta:

„Ki Olaszország miniszterelnöke? Milyen nap van ma? Hány éves?” Matelda a legszívesebben azt válaszolta volna: „Kit érdekel?” De volt annyi esze, hogy ne akarja magára haragítani az orvost. Az biztosította, hogy a múltbeli látomásai és álmai normálisak, de teljesen lényegtelenek az

agya jelenlegi állapotának szempontjából. „A múlt és a jelen nem kapcsolódik össze az emberi agyban” – magyarázta. Ám Matelda nem volt ebben annyira biztos.

Átkelt a körúton, és ahhoz az épülethez tartott, amelyben egykor a családi vállalkozásuk működött, és ahol most egy ruhabolt üzemelt. Büszkeséggel töltötte el, amikor látta, hogy a *Cabrelli ékszerész* felirat még mindig ott díszleg az épületen, még ha a betűk már meg is fakultak. Húsz éve, hogy a férje átköltöztette az üzletet Luccába, egy nyüzsgő kisvárosba, amely csak néhány kilométerre volt Viareggiótól, a szárazföld belsejében.

Matelda beárnyékolta a szemét, és a széles kirakatüvegen keresztül bekukucskált az üzletbe. Látta, hogy a hátsó helyiség ajtaja nyitva van. A műhelyt, ahol annak idején a nagyapja drágakőcsiszoló korongja állt, most ruhákkal teleagatott állványok töltötték meg.

A körúti üzletek tulajdonosai a karneváli dekoráció leszedésével foglalatoskodtak. Óvatosan leengedték a girlandokat és a lámpafüzéreket, miközben egy férfi létrán egyensúlyozva a felvonulás útvonalán elhelyezett zöld-fehér-piros lobogókat akasztotta le. A fűszerbolt tulajdonosa konfettit söpört az ereszcSATornába, és üdvözlésképpen némán biccentett, amikor Matelda elhaladt mellette.

Az asszony tenyeréből csészét formálva belekortyolt a jéghideg vízbe, amely a hegyről érkező ősi ciszternákba gyűlt. A csapot faragott angyalok tartották, arcukon az idő patinájával. A víz tele volt értékes ásványi anyagokkal, erőt adva azoknak, akik ittak belőle. Matelda az édesanyjára

gondolt, miközben a zsebkendőjével szárazra törölte a kezét. Domenica Cabrelli nem csupán az egészségük miatt ragaszkodott ahhoz, hogy a gyerekei igyanak a vízből, de Mateldát számolni is megtanította, amikor az iskolába menet elhaladtak az angyalos kutak mellett. Viareggio volt a kislány első ábécékönyve is.

Matelda kinyitotta a pénztárcáját, hogy kifizesse a gyümölcsárust, aki hat makulátlan golden almát választott ki neki, és óvatosan papírzacskóba rakta őket.

– Hogy megy a bolt? – tudakolta, miközben átadta a pénzt. – *Buona festa?**

– Nem olyan jól, mint régen – panaszkodott az árus.

A Via Firenzén Matelda elhaladt egy hatfős, férfiakból álló csoport mellett, akik éppen egy hatalmas, kék csíkos sátrat hajtogattak össze, sarkot sarokhoz illesztve, mint egy lepedőt. A Cabrelli unokatestvérek egykor az utcát szegélyező, élénk színekre festett házakban laktak, amelyek úgy sorakoztak egymás mellett, mint könyvek a polcon. Matelda a bejárati ajtók színe alapján felismerte a rokonai házait: *rosa*** a Mamaci unokatestvéreké, *giallo**** a Biaget-tiké, *verde***** a Gregorióké. A szín ugyanakkor elzárkózást

* Jó volt az ünnep?

** rózsaszín

*** sárga

**** zöld

is jelentett. A *porto azzurro** házban Mateldát nem látták szívesen, mert a Cabrelli és a Nichini családok között régóta tartó viszály állt fent, amely már jóval az ő születése előtt történelemmé kövesedett. A szembenállás azután is folytatódott, hogy Nichiniék Livornóba költöztek, és elhagyták a kék ajtós házat. Matelda visszaemlékezett gyermekora nyaraira, amikor a domb alján állva füttyjellel hívta az unokatestvéreit, hogy menjenek le vele a tengerpartra. A bejárati ajtók egyszerre vágódtak ki, színes sort alkotva, ahogy a gyerekek végigrohantak az utcán, hogy csatlakozzanak hozzá.

A móka kedvéért Matelda a szájába vette két ujját, és füttyentett egyet. A hangos trillára felfigyeltek a sátorhajtogatók, de nem nyílt ki egyetlen ajtó sem. Sajnálatos módon az unokatestvérei is elköltöztek Luccába. Most ő és Olimpio voltak a falu öregjei. Az utolsó Cabrelli-Roffók Viaregióban.

A telefonja zümmögött a zsebében. Megállt, hogy elolvassa az üzenetet:

Boldog születésnapot, Matelda! Köszönöm a kedves vendéglátást.

Azonnal válaszolt a sógornőjének: *Köszönöm! Nagyon jó volt. Csak túl rövid!*

* kék ajtós

Matelda őszintén szerette Patriziát. Az asszony egy igazi békéltető volt, és noszogatta Ninót, hogy találja meg a hangot a nővérével, elvégre csak ők voltak egymásnak. Matelda egyszer sem vitatkozott az öccsével, amikor az a feleségével legutóbb meglátogatta őket.

„Meggérdeznéd Ninót, hogy emlékszik-e *Nonno** Cabrelli elefántos meséjére?” – írta Matelda.

Patrizia egy kacsintós emoji-t küldött válaszul.

Matelda utálta az emojiakat. Hamarosan az embereknek nem lesz szükségük nyelvre a kommunikációhoz, mert animált, gülüszemű kis fejek fognak beszélni helyettük.

Megállt a Boncoursó család által száz évvel korábban alapított közösségi kert kapuja előtt. A telek most, évtizedekkel később is az ő nevüket viselte, noha a család az első világháború után kihalt. A parlagon heverő talajt trágyaszőnyeg borította. Néhány élő növényt zsákvászonba bugyoláltak, hogy megvédjék a fagyoktól. A fehér lugas magányosan állt a kert közepén, akár egy sárba ragadt menyasszonyi hintó.

Matelda emlékezett az első csókjára a lugas boltívei alatt. Nyár volt; behunyta a szemét, és beszívta az oszlopokra felkúszó szőlő illatát. Rocco Tiburzi ezt jelnek vette, és kihasználta a pillanatot, hogy megcsókolja. Matelda tizennégy éves volt, és azt hitte, hogy ennél csodálatosabb már nem történhet vele; gyakorlatilag a föld felett lebegett hazafelé menet. Otthon aztán a nagymama, Netta megdor-

* nagypapa

gálta, mert otffelejtette az összegyűjtött zsák gesztenyét, amiért elküldték. Ily módon a gyengédség és a szégyen szorosan összekapcsolódott Matelda szívében, amíg meg nem tanulta, hogy ez a kombináció képtelenné tesz az igazi szerelemre.

A kert hátsó falát szegélyező gesztenyefák még mindig bőven teremtek. Matelda szomszédai szüret idején továbbra is zsákokba gyűjtötték a termést, ő azonban úgy döntött, hogy nem veszi ki belőle a részét. A háború utáni élelmiszerhiány idején épp elég gesztenyét evett tészta, töltelek és sütemény formájában, ezért megígérte magának, hogy ha felnő, és ő felel majd a családi konyháért, egyetlen szemet sem eszik többé. A gesztenyével készült olasz ételek mostani népszerűsége zavarba ejtette, és arra emlékeztette, hogy az emberek milyen gyorsan elfelejtik a nehézségeket és a szenvedést, ha egyszer már túl vannak rajta.

Matelda és férje, Olimpio a Viale Giosuè Carducci kanyarulatában álló Villa Cabrelli *atticójában** laktak. Ők voltak a harmadik generáció, akik ebben a házban éltek. Miután Matelda szülei meghaltak, a felnőtt gyerekei pedig elköltöztek, Olimpióval átalakították a házat, és elfoglalták a tetőtéri lakást. „Végre feljutottunk a csúcsra – viccelődött Olimpio –, de ehhez el kellett veszítenünk mindenkit, akit szerettünk.”

Matelda a Villa Cabrelli minden részében élt már. Sajnálta, hogy a generációk immár nem egy házban laknak,

* padlástér

ahol csak az emeletek között lévő néhány lépcsőfok választja el őket egymástól. A gyerekei rögtön elköltöztek, amint megházasodtak. A lánya a közeli Luccában lakott, a fia pedig távolabb, a tengerparton. Sokáig nagyon közel éltek egymáshoz, de ennek már vége. Matelda azt kívánta, bárcsak az egész *famiglia** egy fedél alatt maradt volna.

Ahogy a családok változtak, idővel a városka is átalakult. A szomszédságban, a tengerre néző házakat a tulajdosok halála után az örökösök – hogy ne kelljen megválni a családi ingatlantól – önálló lakásokká alakították, és a jövedelmező nyári bérbeadásból tettek szert az olyannyira fontos bevételre. A Villa Cabrellit is lakásokká osztották fel, hogy ki lehessen adni, ám ennek inkább az idősödő Roffók fogyatkozó ereje volt az oka, mintsem az anyagi szükség. A felújítás során beszerelték az épület első liftjét, amihez Olimpio ragaszkodott, mondván, hogy egy nap még szükségük lesz rá. Igaza lett. Ha az ember hatvanéves korában kezd házfelújításba, szem előtt kell tartania, hogy eljön a nyolcvan is. Méghozzá gyorsan.

A dombtetőre érve Matilda benyúlt a táskájába a kulcsért. Az *arancione*** azt jelentette, hogy hazaért. Az ajtó narancsos színe kislánykora óta nem változott.

– *Signora!**** Van valamim a számára! – Giusto Figliolo, Matelda ősz hajú szomszédja már a küszöbről integetett

* család

** narancssárga

*** Asszonyom!

neki, mielőtt kilépett az utcára. – A lányom elruccant Pietrasantába. – Egy nagy, háromszög alakú, zsírpapírba csomagolt parmezán sajtot adott át Mateldának. – Van még, ha szüksége lenne rá!

Matelda úgy emelte meg a sajtot, mint egy kéziszűlyzót.

– Biztosan tudja nélkülözni?

– Sì, sì* – kuncogott a férfi. – Egy egész tömböt hozott! Kitart a következő karneválig.

– Köszönöm, *Signore*.** Kérem, vegyen néhány almát! – Matelda kinyitotta a papírzacskót, és odakínálta a férfinak.

– Egyet.

– Biztos benne? Van bőven.

– Elég egy. *Buon compleanno*!*** – mosolygott Figliolo.

Jellemző volt rá, hogy egy darab sajttal emlékezik meg Matelda születésnapjáról. Egykor övék volt a város legnépszerűbb étterme, ahová a falubeli családok ünnepelni jártak. Az anyja kitűnő szakács volt, az apja remek üzletvezető. Az összes Figliolo gyerek az étteremben dolgozott. Valamennyien nagyon csinosak voltak, ami segített becsalogatni a vendégeket. Figliolo nővérei már régen nem éltek, de Matelda még emlékezett fekete hajukra, karcsú alakjukra és vörösre lakkozott körmeikre.

– Hogy tervezi megünnepelni a születésnapját? – tudakolta Figliolo.

* Igen-igen!

** Uram.

*** Boldog születésnapot!

– Nagy alázattal. Az a céloom, hogy holnap reggel ilyenkor még életben legyek. És azután is, ha Isten kegyes lesz hozzám.

– Áldja meg az Úr, és adja meg azt, amire szüksége van, mert amit az ember akar, az bajba sodorhatja! – Figliolo keresztet vetett. – A Cabrellik mindig is harcosok voltak. Minden rendben lesz.

Matelda felvette az újságot a lépcsőről.

– Tessék, legyen a magáé!

– Biztos benne?

– Már nincsenek benne hírek, csak gyászjelentések. Nincs szükségem emlékeztetőre arról, ami közeledik.

– Maga még gyerek, Matelda! – Giusto a kilencvenharmadik évét taposta. – Még csak most kezdődik az élete!

Az utolsó almahéj aranyzalagként hullott a mosogatóba. Matelda a hámozókéssel felszeletelte a gyümölcsöt. Elsimította a tésztát a tepsiben, majd művészien elrendezte rajta az almaszeleteket. Az alma tetejére vajdarabkákat dobott, és megszórta cukorral. Ezután fahéjat hintett rá, majd a tészta négy sarkát középre húzta, batyut formálva belőle, ahogy egykor az édesanyja tanította. Végül betette a *strudel di melé** a sütőbe.

Ezután megetette a házi kedvenceket. Korcs kutyájuk, Beppe gyorsan befalta az adagját, majd elszundított a kanapé alatt.

* almás rétes

– Olyan vagy, mint a gazdád! Eszik. Alszik. Eszik – korholta tréfásan a kutyát Matelda.

Argento, a macska előadta a szokásos akrobatamutatóványát, és peckesen végigsétált a nappaliban álló könyvespolc tetején.

– Te! – rázta az ujját az asszony a macska felé. – Te megőrültél! Túl öreg vagy már a magassághoz!

A macska a füle botját sem mozgatta, de ez nem volt újdonság. Argento úgy viselkedett, mintha Roffóék élnének nála, nem pedig fordítva.

Matelda levette a kötényét, és rendet csinált a nappaliban.

Négy szürke, alacsony, modern vonalú kanapé alkotott szabályos négyzetet a dohányzóasztal körül, ami elég volt ahhoz, hogy az egész család elférjen, amikor látogatóba jöttek. A könyvespolcokon egy régi Leica fényképezőgép, egy primitív szobor és az unokáik által gyűjtött kagylókkal teli üvegek sorakoztak. Matelda tollseprűvel végigtörölte a könyveket.

Az eredménnyel elégedetten előhúzott egy megsárgult papírdarabot az asztalon álló, capodimontei porcelánvázából. Leemelt egy kis festményt, amely a lépcső alatt lógott, és mögötte előbukkant a faliszéf rejtett fémajtaja. Rátapasztotta a jó fülét, és követte a cédulán lévő számsort, tapasztalt mackósként forgatva a tárcsát. Hallotta, ahogy kattan a kerék, és a széf ajtaja felnyílt. Matelda benyúlt, és kivett egy bársony ékszerdobozt. Nyitva hagyta a széfet, és a konyhába menet az asztalra tette a dobozt.

Kivette a rétest a sütóból, és a pultra tette hűlni. Illatos gőz szállt fel a porcukorral beszórt, aranszínű tésztakéreg hajtásaiból. Matelda kinyitotta a pulton heverő jegyzetfüzetét, és leírta a sütemény elkészítéséhez szükséges hozzávalókat és utasításokat. A lánya, Nicolina gyűjtötte a családi recepteket. Matelda soha nem használt receptet; úgy készítette az ételeket, ahogy a nagyanyja és az anyja tanította: „Használd a legjobb hozzávalókat! Semmi mérícskélés. Hagyatkozz az ösztöneidre!”

Matelda lecsavarta a kávéfőző tetejét, és megtöltötte az alsó részt vízzel. Kiemelte a szűrőt, és frissen őrölt kávé mért bele. A kanál tompa végével lenyomkodta, hogy egyenletes legyen, majd óvatosan visszacsavarta a kávéfőző tetejét. A tűzhelyre állította, és begyújtotta a lángot.

A konyhát betöltötte a reggel földes illata. Ekkor Matelda észrevette, hogy egy kis kávé leszóródott a mosogató előtti szőnyegre. Morogva lehajolt, és feltekerte a szőnyeget, mint egy szivart. Kivitte a teraszra, kirázta, és ráterítette a korlátra.

A hidegben megborzongott, és anélkül, hogy begombolta volna, szorosan összehúzta magán a kardigánját, és keresztbe fonta a karjait a mellkasán. Lent a tengerparton felerősödött a hullámverés. Olyan élénk szél süvített az Apuan-Alpok csúcsai fölött, és zúgott keresztül a Pania della Crocén, hogy szinte biztosra lehetett venni, hogy még legalább egy vihar lecsap a környékre, mielőtt beköszönt a tavasz. Matelda nem emlékezett rá, hogy átélt volna a mostaninál keményebb telet. Még egyszer megrázta a szőnyeget, aztán összehajtogatta.

Épp vissza akart lépni a lakásba, amikor csikorgó hangot hallott a magasból. Felnézett, és egy kövér sirályt látott előbukkanni a ködből.

– Hess! – kiáltotta, és a madár felé csapott a szőnyeggel.

Ám a sirály, ahelyett, hogy elszállt volna, irányt váltva Matelda felé repült, olyan közel, hogy kampós, sárga csőrének hegye felsértette az asszony arcát.

– Beppe! – kiáltott Matelda a kutyának.

Beppe kiugrott a nyitott üvegajtón, és megugatta a madarat. Argento is kiosont a teraszra, kíváncsian a nagy felhajtásra. A sirály lecsapott, hogy bosszantsa a macskát, aki begörbítette a hátát, és dühösen fűjt.

– Argento! Befelé! – Matelda felkapta a macskát, és betekerte a szőnyegbe. – Beppe! *Andiamo!**

A kutya visszament a lakásba. Matelda becsapta az üveg tolóajtót. A macskát letette a székre, és lehúzta róla a szőnyeget, miközben Beppo kilógó nyelvvel felugrált a lábára.

Matelda benyúlt a blúzába a zsebkendőért, amelyet a melltartója pántja alá dugva tartott. Óvatosan letörölte az izzadságot a homlokáról, és hevesen kalapáló szívére szorította a kezét. Kinézett az üvegajtón, az eget fürkészve, de a sirály eltűnt. Amikor leült, hogy kifújja magát, furcsa érzése támadt.

Túl sok izgalom ez egy idős hölgynek, mondta magában.

– És nektek is – motyogta a kutyának és a macskának.

* Gyerünk!